

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. gruodžio 8 d.*

Byloje C-389/10 P

dėl 2010 m. liepos 28 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

KME Germany AG, buvusi *KM Europa Metal AG*, įsteigta Osnabriuke (Vokietija),

KME France SAS, buvusi *Tréfinmétaux SA*, įsteigta Kurbevua (Prancūzija),

KME Italy SpA, buvusi *Europa Metall SpA*, įsteigta Florencijoje (Italija),

atstovaujamos advokatų M. Siragusa, A. Winckler, G.C. Rizza, T. Graf ir M. Piergiovanni,

apeliantės,

* Proceso kalba: anglų.

dalyvaujant kitai proceso šaliai:

Europos Komisijai, atstovaujamai E. Gippini Fournier ir S. Noë, padedamų solisitoriaus C. Thomas, nurodžiusiai adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues, teisėjai U. Löhmus, A. Rosas (pranešėjas), A. Ó Caoimh ir A. Arabadjiev,

generalinė advokatė E. Sharpston,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. gegužės 12 d. posėdžiui,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- ¹ Apeliaciniu skundu *KME Germany AG*, anksčiau *KM Europa Metal AG* (toliau – *KME Germany*), *KME France SAS*, anksčiau *Tréfinmétaux SA* (toliau – *KME France*) ir *KME Italy SpA*, anksčiau *Europa Metalli SpA* (toliau – *KME Italy*), (toliau – kartu vadina-
mos KME grupė), prašo panaikinti 2010 m. gegužės 19 d. Europos Sąjungos Bendrojo
Teismo sprendimą *KME Germany ir kt. prieš Komisiją* (T-25/05, toliau – skundžia-
mas sprendimas), kuriuo šis teismas atmetė jų prašymą sumažinti pagal 2004 m. rug-
sėjo 4 d. Komisijos sprendimo C(2004) 2826 dėl tyrimo pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE
susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/E-1/38.069 — Variniai vandentiekio vamzdžiai)
(toliau – ginčijamas sprendimas) 2 straipsnio g, h, i punktus skirtas baudas.

Teisinis pagrindas

- ² 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio
Sutarties [81] ir [82] straipsnius (OL 13, 1962, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas
lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3), 15 straipsnio 2 dalyje buvo nustatyta:

„Komisija gali priimti sprendimą taikyti įmonėms arba įmonių asociacijoms baudas
nuo 1 000 iki 1 000 000 apskaitos vienetų arba didesnes, bet ne didesnes kaip 10 % kiek-

vienos iš pažeidime dalyvaujančių įmonių praėjusių verslo metų metinės apyvartos, jeigu tyčia arba dėl neatsargumo:

- a) jos pažeidžia [EB 81] straipsnio 1 dalį arba [EB 82] straipsnį; arba
- b) sulaužo kuri nors 8 straipsnio 1 dalyje nustatytą įsipareigojimą.

Nustatant baudos dydį, atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę.“

- 3 Reglamentas Nr. 17 buvo panaikintas ir pakeistas 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205), taikomu nuo 2004 m. gegužės 1 d.
- 4 Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodyta taip:

„2. Komisija savo sprendimu gali skirti baudas įmonėms ar įmonių asociacijoms, jei jos tyčia ar dėl neatsargumo:

- a) pažeidžia Sutarties 81 ar 82 straipsnio nuostatas; <...>

<...>

Vienai įmonei ar įmonių asociacijai – pažeidimo dalyvei skiriama bauda negali viršyti 10 % jos bendrosios apyvartos praėjusiais ūkiniais metais.

<...>

3. Nustatant baudos dydį atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę.“

5 Šio reglamento 31 straipsnis suformuluotas taip:

„Teisingumo Teismas turi neribotą jurisdikciją peržiūrėti sprendimus, kuriais Komisija yra nustačiusi vienkartinę ar periodinę baudą. Jis gali panaikinti, sumažinti ar padidinti skirtą vienkartinę ar periodinę baudą.“

6 Komisijos pranešimo „Baudų nustatymo remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi metodo gairės“ [„Baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalį, nustatymo metodo gairės“] (OL C 9, 1998, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 171, toliau – gairės), kuris buvo taikomas tuo metu, kai priimtas ginčijamas sprendimas, preambulėje nurodyta:

„<...> aprašyti principai turėtų užtikrinti Komisijos sprendimų skaidrumą bei nešališkumą įmonių ir Teisingumo Teismo požiūriu, kartu išlaikant atitinkamų teisės aktų įtvirtintą Komisijos diskreciją nustatyti baudas iki 10 % bendrosios įmonės apyvartos. Vis dėlto šia diskrecija turi būti naudojamosi laikantis nuoseklios ir nediskriminuojančios politikos, suderinamos su baudmės už konkurencijos taisyklių pažeidimus tikslais.

Naujasis baudos dydžio nustatymo metodas bus grindžiamas toliau aprašyta schema, paremta pagrindine baudos suma, kuri gali būti didinama dėl sunkinančių aplinkybių arba mažinama dėl lengvinančių aplinkybių.“

- 7 Pagal gairių 1 punktą „pagrindinė bauda nustatoma remiantis pažeidimo sunkumu ir trukme, kurie yra vieninteliai kriterijai, numatyti Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje“.

- 8 Kiek tai susiję su sunkumu, gairių 1 punkto A dalyje numatyta, kad vertinant pažeidimo sunkumą reikia atsižvelgti į jo pobūdį, įtaką rinkai, jeigu ji gali būti įvertinta, ir atitinkamos geografinės rinkos dydį. Pažeidimai skirstomi į tris kategorijas: lengvi pažeidimai, sunkūs pažeidimai ir labai sunkūs pažeidimai.

- 9 Remiantis gairėmis, labai sunkūs pažeidimai, be kita ko, yra horizontalūs apribojimai, pavyzdžiui, kainų karteliai ir rinkos pasidalijimo kvotos. Galimos pagrindinės baudos „daugiau kaip 20 mln. [eurų]“. Gairėse nustatyta, jog reikia koreguoti šį pagrindinės baudos dydį, kad būtų atsižvelgta į padaryto pažeidimo pobūdį, į faktinę ekonominę pažeidėjų galimybę padaryti pastebimos žalos kitiems ūkio subjektams ir visų pirma vartotojams, į baudos atgrasomąjį poveikį bei į įmonių teisinės ir ekonominės žinias bei išteklius, leidžiančius joms lengviau įvertinti savo veiksmų neteisėtumą. Taip pat pažymėta, kad tais atvejais, kai pažeidimą padaro kelios įmonės, gali prireikti atsižvelgti į specifinį kiekvienos įmonės dydį ir jos pažeidimo poveikį konkurencijai, visų pirma tuomet, kai tos pačios rūšies pažeidimus padaro labai skirtingo dydžio įmonės.

- 10 Kiek tai susiję su pažeidimų trukme, gairėse skiriami trumpos trukmės pažeidimai, paprastai trunkantys trumpiau nei vienus metus, vidutinės trukmės pažeidimai, paprastai trunkantys nuo vieno iki penkerių metų, ir ilgos trukmės pažeidimai, paprastai trunkantys ilgiau nei penkerius metus. Kalbant apie pastaruosius, nustatyta, kad už pažeidimo sunkumą numatyta bauda gali būti padidinta iki 10 % už metus. Gairėse numatytas ir baudų už ilgai trunkančius pažeidimus didinimas, siekiant realiai nubauti už konkurencijos apribojimus, padariusius ilgalaikės neigiamos įtakos vartotojams ir labiau skatinti nebedaryti pažeidimo ar bendradarbiauti su Komisija.
- 11 Pagal gairių 2 punktą pagrindinė bauda gali būti didinama, jei yra sunkinančių aplinkybių, kaip antai pakartotinis to paties pobūdžio tos pačios įmonės (-ių) pažeidimas. Pagal gairių 3 punktą ši pagrindinė bauda gali būti mažinama, jei yra lengvinančių aplinkybių, pavyzdžiui, išimtinai pasyvus arba „prisitaikėliškas prie lyderio“ įmonės elgesys darant pažeidimą, susitarimų neįgyvendinimas praktikoje ar aktyvus įmonės bendradarbiavimas per tyrimą, nepatenkantis į Komisijos pranešimo dėl baudų neskrymo ar sumažinimo kartelių atvejais (OL C 207, 1996, p. 4, toliau – pranešimas dėl bendradarbiavimo) taikymo sritį.
- 12 Nuo 2006 m. rugsėjo 1 d. gairės pakeitė Pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą skirtų baudų apskaičiavimo gairės (OL C 210, 2006, p. 2).
- 13 Pranešime dėl bendradarbiavimo apibrėžtos sąlygos, kuriomis įmonėms, bendradarbiaujančioms su Komisija per kartelio tyrimą, baudos, skirtinos nebendradarbiaujant, gali būti neskiriamos arba sumažinamos. Pagal šio pranešimo B skyrių bauda sumažinama mažiausiai 75 % arba gali būti visai neskiriama, be kita ko, jei įmonė praneša Komisijai apie slaptą kartelį iki pastaroji atlieka patikrinimą ir jei dar neturi pakankamai informacijos, kad įrodytų kartelinio susitarimo, apie kurį pranešta, egzistavimą

arba jei pirmoji pateikė informacijos, turinčios lemiančios reikšmės įrodant jo egzistavimą. Pagal šio pranešimo D skyrių įmonei bauda gali būti mažinama nuo 10 % iki 50 %, be kita ko, jei iki išsiunčiant pranešimą apie kaltinimus įmonė suteikė Komisijai informacijos, pateikė dokumentus ar kitus įrodymus, padedančius atskleisti padarytą pažeidimą.

- ¹⁴ Nuo 2002 m. vasario 14 d. pranešimą dėl bendradarbiavimo pakeitė Komisijos pranešimas apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, 2002, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 155). Vis dėlto šioje byloje Komisija taikė pranešimą dėl bendradarbiavimo, nes bendradarbiaudamos su ja įmonės rėmėsi būtent šiuo pranešimu.

Ginčo aplinkybės

- ¹⁵ Kartu su kitomis įmonėmis vario ir vario lydinių pusgaminių gamintojomis apeliančės dalyvavo kartelyje, kuriuo siekė susitarti dėl kainų, pasidalyti rinkas ir keistis slapta informacija varinių vandentiekio vamzdžių sektoriuje.
- ¹⁶ 2004 m. rugsėjo 3 d. Komisija, atlikusi patikrinimus ir tyrimus, priėmė ginčijamą sprendimą, kurio santrauka paskelbta 2006 m. liepos 13 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL L 192, p. 21).

- 17 Vertindama nagrinėjamo pažeidimo sunkumą Komisija atsižvelgė į paties pažeidimo pobūdį, jo konkretų poveikį rinkai, atitinkamos geografinės rinkos dydį ir jos apimtį. Ji nurodė, kad rinkų pasidalijimas ir kainų nustatymas, aptariami šioje byloje, savo pobūdžiu yra labai sunkus pažeidimas, ir nusprendė, kad kartelio paveikta geografinė rinka apėmė visą Europos ekonominės erdvės (EEE) teritoriją. Komisija taip pat atsižvelgė į tai, kad varinių vandentiekio vamzdžių rinka yra labai svarbus pramonės sektorius. Dėl konkrečios įtakos rinkai Komisija nurodė, kad buvo pakankamai įrodymų, patvirtinančių, jog kartelis bendrai padarė poveikį nagrinėjamai rinkai. Remdamasi tuo Komisija padarė išvadą, kad atitinkamos įmonės padarė labai sunkų pažeidimą.
- 18 Komisija ginčijamame sprendime nustatė keturias grupes, kurios, jos nuomone, atspindi įmonių santykinę svarbą darant nagrinėjamą pažeidimą. KME grupė buvo pripažinta pagrindine veikėja atitinkamoje rinkoje ir priskirta prie pirmos kategorijos.
- 19 Rinkos dalys buvo nustatytos atsižvelgiant į kiekvienos pažeidėjos varinių vandentiekio vamzdžių – tiek neizoliuotų, tiek izoliuotų – pardavimo apyvartą. Todėl Komisija KME grupei nustatė 70 milijonų eurų pradinę baudą.
- 20 Atsižvelgiant į tai, kad iki 1995 m. birželio mėn. *KME France* ir *KME Italy* bendrai sudarė atskirą nuo *KME Germany* įmonę, KME grupei nustatyta visa 70 mln. eurų pradinė bauda paskirstyta taip: KME grupei – 35 mln. eurų; *KME Germany* – 17,5 mln. eurų; solidariai *KME Italy* ir *KME France* – 17,5 mln. eurų.

21 Iš ginčijamo sprendimo matyti, kad Komisija pradines baudas padidino 10 % už kiekvienus nepertraukiamus pažeidimo metus ir 5 % už kiekvieną šešių mėnesių ar ilgesnį, bet ne ilgesnį nei vieni metai laikotarpį. Taigi ji nusprendė, kad:

- KME grupei, dalyvavusiai kartelyje penkerius metus ir septynis mėnesius, pradinė 35 mln. eurų bauda turi būti padidinta 55 %,
- *KME Germany*, dalyvavusiai kartelyje septynerius metus ir du mėnesius, pradinė 17,5 mln. eurų bauda turi būti padidinta 70 % ir
- *KME France* ir *KME Italy*, dalyvavusioms kartelyje penkerius metus ir 10 mėnesių, pradinė 17,5 mln. eurų bauda turi būti padidinta 55 %.

22 Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 719 konstatuojamosios dalies, apskaičiavus, kiek padidinama už dalyvavimo darant pažeidimą trukmę, apeliančioms skirtinos pagrindinės baudos yra tokios:

- KME grupei – 54,25 mln. eurų,
- *KME Germany* – 29,75 mln. eurų ir
- *KME France* ir *KME Italy* (solidariai) – 27,13 mln. eurų.

- 23 Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 758 ir 759 konstatuojamųjų dalių, kaip į len-
gvinančią aplinkybę Komisija atsižvelgė į tai, kad KME grupė ir grupė, kurią sudarė
Outokumpu Oyj ir *Outokumpu Copper Products Oy* (toliau kartu vadinamos – *Ou-
tokumpu* grupė), atitinkamai bendradarbiaudamos jai pateikė informacijos, kuri ne-
patenka į pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritį. Todėl Komisija *Outokumpu*
grupei skirtingą pagrindinę baudą sumažino 40,17 mln. eurų, t. y. suma, kuri jai būtų
nustatyta už pažeidimą nuo 1989 m. rugsėjo mėn. iki 1997 m. liepos mėn., nes šį lai-
kotarpį buvo įmanoma nustatyti tik remiantis šios grupės Komisijai pateikta informa-
cija. Kalbant apie KME grupę, kaip tai matyti iš ginčijamo sprendimo 760 ir 761 kons-
tatuojamųjų dalių, jai nustatyta pagrindinė bauda buvo sumažinta 7,93 mln. eurų už
bendradarbiavimą, kuris Komisijai leido įrodyti, kad nagrinėjamas pažeidimas apėmė
ir izoliuotus varinius vandentiekio vamzdžius.

- 24 Remdamasi Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir Reglamento
Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalimi, Komisija ginčijamo sprendimo įmonėms adre-
satėms nustatė tokias baudas:

— KME grupei – 32,75 mln. eurų,

— *KME Germany* – 17,96 mln. eurų ir

— *KME France* ir *KME Italy* (solidariai) – 16,37 mln. eurų.

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

- 25 Bendrajame Teisme apeliančios pateikė septynis ieškinio pagrindus, kurie visi susiję su joms skirtų baudų dydžio nustatymu. Šie ieškinio pagrindai atitinkamai susiję su tuo, kad apskačiuojant pradinę baudą netinkamai atsižvelgta į konkretų kartelio poveikį rinkai, klaidingai įvertintas kartelio paveikto sektoriaus dydis, klaidingai nustatyta KME grupės svarba varinių vandentiekio vamzdžių rinkoje, klaidingai padidinta pradinė bauda už kartelio trukmę, neatsižvelgta į tam tikras lengvinančias aplinkybes, klaidingai taikytas pranešimas dėl bendradarbiavimo ir neatsižvelgta į KME grupės sunkią finansinę padėtį.
- 26 Bendrasis Teismas atmetė kiekvieną iš šių ieškinio pagrindų ir visą ieškinį.
- 27 Bendrasis Teismas atmetė ir Komisijos priešieškinį, kuriuo ji prašė padidinti baudas.

Šalių reikalavimai ir procesas Teisingumo Teisme

- 28 KME grupė Teisingumo Teismo prašo:

- panaikinti skundžiamą sprendimą,
- panaikinti ginčijamo sprendimo dalį ir sumažinti jai skirtą baudą, kiek tai galima atsižvelgiant į Teisingumo Teismui nurodytas aplinkybes,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas šiame procese ir Bendrajame Teisme arba

— panaikinti skundžiamą sprendimą ir Bendrajam Teismui grąžinti bylą nagrinėti iš naujo.

29 Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti apeliacinį skundą ir

— priteisti iš KME grupės bylinėjimosi išlaidas.

30 Teisingumo Teismas per bendrąjį Teismo posėdį nusprendė šią bylą nagrinėti be išvados ir žodinį bylos nagrinėjimą surengti tą pačią dieną kaip ir bylos *Chalkor prieš Komisiją* (C-386/10 P), susijusios su tuo pačiu karteliu. Vis dėlto, kadangi apeliančės pateikė tam tikrus pagrindus, panašius į jų pateiktus byloje *KME Germany ir kt. prieš Komisiją* (C-272/09 P), o pastarosios bylos žodinis nagrinėjimas įvyko anksčiau ir joje apeliančių ginčas taip pat kilo su Komisija dėl pirmojo sprendimo, kuriuo jos nubaustos už lygiagretų kartelių pramoninių varinių vamzdžių rinkoje, per posėdį šalims buvo nurodyta atsižvelgti į 2011 m. vasario 10 d. generalinės advokatės E. Sharpston išvadą pastarojoje byloje.

Dėl apeliacinio skundo

- ³¹ KME grupė pateikia šešis apeliacinio skundo pagrindus, susijusius atitinkamai su tam tikromis teisės klaidomis, padarytomis nustatant pažeidimo poveikį rinkai, apyvartą, į kurią atsižvelgta, ir pažeidimo trukmę, su gairių pažeidimu bei teisingumo ir vieno do požiūrio principų pažeidimu dėl to, kad neatsižvelgta į tam tikras lengvinančias aplinkybes, gairių pažeidimu ir motyvavimo klaida ir galiausiai – teisės į veiksmingą teisminę gynybą pažeidimu.

Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su tam tikromis teisės klaidomis, padarytomis nustatant pažeidimo poveikį rinkai

Šalių argumentai

- ³² Apeliantės nurodo, kad jų pirmasis apeliacinio skundo pagrindas susijęs su skundžiamo sprendimo 81–92 punktais. Prieš šiuos punktus pateikta šalių argumentų santrauka ir Bendrojo Teismo pozicija dėl tam tikrų argumentų ir dviejų naujų ekonominių ataskaitų, kurias apeliantės pateikė, kad įrodytų, jog pažeidimas nepadarė realaus poveikio rinkai, priimtino, o skundžiamo sprendimo 77 punkte Bendrasis Teismas nusprendė, kad tie argumentai ir ataskaitos priimtini.

33 Skundžiamo sprendimo 81–92 punktai suformuluoti taip:

„81 Be to, dėl pažeidimo sunkumo vertinimo taip pat pažymėtina, kad net jei Komisija nebūtų įrodžiusi, jog kartelis turėjo konkretų poveikį rinkai, tai neturėtų jokios reikšmės pažeidimo kvalifikavimui kaip „labai sunkaus“ ir kartu baudos dydžiui.

82 Šiuo atžvilgiu konstatuotina, kad iš sankcijų už konkurencijos taisyklių pažeidimą sistemos, kokia ji nustatyta pagal Reglamentą Nr. 17 ir Reglamentą Nr. 1/2003 ir kaip ji išaiškinta teismų praktikoje, matyti, jog už kartelius dėl paties jų pobūdžio skirtinos griežčiausios baudos. Galimas konkretus poveikis rinkai, ypač klausimas, koku mastu konkurencijos ribojimas lėmė didesnę rinkos kainą nei ta, kuri būtų nesant kartelio, nėra lemiamas kriterijus nustatant baudos dydį (šiuo klausimu žr. 1983 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją*, 100/80–103/80, Rink. p. 1825, 120 ir 129 punktus ir 2000 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Stora Kopparbergs Bergslags prieš Komisiją*, C-286/98 P, Rink. p. I-9925, 68–77 punktus; generalinio advokato J. Mischos išvados 2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimui *Mo och Domsjö prieš Komisiją*, C-283/98 P, Rink. p. I-9855, I-9858, 95–101 punktus).

83 Reikia pridurti, jog iš gairių išplaukia, kad susitarimai ir suderinti veiksmai, kuriais, kaip antai šioje byloje, siekiama nustatyti kainas ir pasidalyti klientus, vien dėl savo pobūdžio gali būti kvalifikuojami kaip „labai sunkūs“, tad nebėra būtinybės šių veiksmų apibūdinti poveikio ar geografinės rinkos dydžio atžvilgiu. Šią išvadą patvirtina tai, kad apibrėžiant „sunkius“ pažeidimus aiškiai nurodyti įtaka rinkai ir poveikis didesnėms bendrosios rinkos sritims, o apibrėžiant „labai sunkius“ pažeidimus savo ruožtu neminimas nei konkretaus poveikio rinkai, nei pasekmių atsiradimo atskiroje geografinėje teritorijoje reikalavimas (2005 m. spalio

25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Groupe Danone prieš Komisiją*, T-38/02, Rink. p. II-4407, 150 punktas).

- 84 Be to, Bendrasis Teismas mano, kad Komisija tinkamai įrodė konkretų kartelio poveikį atitinkamai rinkai.
- 85 Šiomis aplinkybėmis pabrėžtina, kad ieškovių prielaida, pagal kurią, jei nustatyda ma baudą Komisija remiasi konkrečiu kartelio poveikiu, ji turi mokslškai įrodyti apčiuopiamo ekonominio poveikio rinkai buvimą ir priežastinį ryšį tarp poveikio ir pažeidimo, teismų praktikoje buvo atmesta.
- 86 Bendrasis Teismas yra ne kartą nusprendęs, kad konkreti kartelio įtaka atitinkamai rinkai turi būti laikoma pakankamai įrodyta, jei Komisija gali pateikti konkrečių ir įtikinančių įrodymų, su pagrįsta tikimybe patvirtinančių, kad kartelis turėjo įtakos rinkai ([2005 m. liepos 18 d.] Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Scandinavian Airlines System prieš Komisiją*, [T-241/01, Rink. p. II-2917], 122 punktas; 2006 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland prieš Komisiją*, T-59/02, Rink. p. II-3627, 159–161 punktai; Sprendimo *Jungbunzlauer prieš Komisiją*, T-43/02, Rink. p. II-3435, 153–155 punktai; Sprendimo *Archer Daniels Midland prieš Komisiją*, T-329/01, Rink. p. II-3255, 176–178 punktai ir Sprendimo *Roquette Frères prieš Komisiją*, T-322/01, Rink. p. II-3137, 73–75 punktai).
- 87 Šiuo atžvilgiu primintina, kad faktinės aplinkybės, kuriomis Komisija rėmėsi, kad padarytų išvadą dėl konkretaus kartelio poveikio rinkai buvimo, yra tokios: kad taikyta keitimosi informacija sistema apie pardavimo apimtį ir kainų lygį; kad per kartelio susitikimus buvo rengiami dokumentai, kuriuose nurodyta, jog per tam tikrus kartelio galiojimo laikotarpius kainos augo, ir kad kartelis atitinkamoms

įmonėms leido pasiekti jų su kainomis susijusius tikslus; kad darant nagrinėjamą pažeidimą dalyvavę asmenys kartu turėjo didelę rinkos dalį, ir tai, kad per visą nagrinėjamo pažeidimo laikotarpį atitinkamos tų dalyvių rinkos dalys santykinai nepakito <...>.

- 88 Ieškovės tvirtina, kad kartelis buvo įgyvendinamas tik iš dalies ir kad kitos Komisijos minėtos aplinkybės negali įrodyti, jog nagrinėjamas pažeidimas turėjo konkretų poveikį rinkai.
- 89 Tačiau iš teismų praktikos išplaukia, kad, remdamasi šio sprendimo 87 punkte nurodytais kriterijais, Komisija gali daryti išvadą, jog nagrinėjamas pažeidimas turėjo konkretų poveikį rinkai (šiuo klausimu žr. [minėtų sprendimų] *Jungbunzlauer prieš Komisiją* 159 punktą; *Roquette Frères prieš Komisiją* 78 punktą; *Archer Daniels Midland prieš Komisiją*, T-59/02, 165 punktą; *Archer Daniels Midland prieš Komisiją*, T-329/01, 181 punktą ir 2006 m. gruodžio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Raiffeisen Zentralbank Österreich ir kt. prieš Komisiją*, T-259/02–T-264/02 ir T-271/02, Rink. p. II-5169, 285–287 punktus).
- 90 Taip pat negalima kaltinti Komisijos, kad ginčijamame sprendime ji nusprendė, jog pradinis pranešimas nepaneigė išvadų dėl realaus kartelio poveikio rinkai. Iš tikrųjų pradinis pranešimas susijęs tik su ieškovių statistiniais duomenimis. Tačiau iš teismų praktikos matyti, kad tariamas tikras įmonės elgesys nėra svarbus vertinant kartelio poveikį rinkai, nes reikia atsižvelgti tik į viso pažeidimo pasekmes (1999 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Anic Participazioni*, C-49/92 P, Rink. p. I-4125, 150 ir 152 punktai; 1991 m. gruodžio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją*, T-7/89, Rink. p. II-1711, 342 punktas ir 2003 m. liepos 3 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland ir Archer Daniels Midland Ingredients prieš Komisiją*, T-224/00, Rink. p. II-2597, 167 punktas).

91 Todėl atsižvelgiant į visus pateiktus samprotavimus šis ieškinio pagrindas atmes-
tinas kaip nepagrįstas.

92 Be to, naudodamasis savo neribota jurisdikcija ir atsižvelgdamas į pateiktus sam-
protavimus, Bendrasis Teismas mano, kad nėra reikalo kelti klausimo dėl Komisi-
jos vertinimo, susijusio su ieškovėms atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą nustatyta
pradine bauda, kurią Komisija nurodė ginčijamo sprendimo 693 konstatuojamo-
joje dalyje.“

34 Apeliančės teigia, kad Bendrasis Teismas nelogiškai ir netinkamai motyvavo skun-
džiamą sprendimą ir padarė teisės klaidą, nes nusprendė, kad Komisija turėjo teisę
nustatyti pradinį joms skirtos baudos dydį už pažeidimo sunkumą, atsižvelgusi į kar-
telio poveikį atitinkamai rinkai ir be įrodymų, kad susitarimai iš tikrųjų padarė tokį
poveikį, ir bet kuriuo atveju, kad išvadą dėl šio poveikio padarė remdamasi paprastais
rodikliais. Be to, nusprendęs, jog Komisija pakankamai teisiškai įrodė, kad susitarimai
padarė poveikį rinkai, Bendrasis Teismas akivaizdžiai iškraipė KME grupės jam nuro-
dytus faktus ir pateiktus ekonominio pobūdžio įrodymus.

35 Visų pirma Komisija tvirtina, kad pirmasis apeliacinio skundo pagrindas netinkamas.
Iš tikrųjų šiuo pagrindu nepaisoma aplinkybės, jog skundžiamo sprendimo 92 punk-
te Bendrasis Teismas pasinaudojo turima visiška jurisdikcija patvirtinti KME grupei
skirtos baudos pradinį dydį, nustatytą ginčijamo sprendimo 693 konstatuojamojoje
dalyje atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą.

36 Toliau Komisija teigia, jog Bendrasis Teismas pagrįstai nusprendė, kad su pažeidimo
poveikiu rinkai susijusios išvados nebuvo lemiamos ir kad bet kuriuo atveju nagrinė-
damas šį poveikį jis taikė atitinkamus teisinius kriterijus. Galiausiai Komisija pažymi,
kad pirmasis apeliacinio skundo pagrindas nepriimtinas, nes susijęs su faktinių aplin-
kybių ir įrodymų vertinimu ir kad Bendrojo Teismo išvados tinkamai motyvuotos,
ypač skundžiamo sprendimo 90 punktas, kuriame Bendrasis Teismas pabrėžia, jog

reikia atsižvelgti tik į viso pažeidimo pasekmes, o tai paaiškina, kodėl jis nepriima ieškovių pateiktų ir su jomis susijusių ekonometrinių ataskaitų.

Teisingumo Teismo vertinimas

- ³⁷ Apeliantės ginčija ne Bendrojo Teismo išvadas, susijusias su pažeidimo priskyrimu prie „labai sunkių pažeidimų“, kaip tai suprantama pagal gaires, o Bendrojo Teismo išvadas, susijusias su konkrečiu kartelio poveikiu rinkai, kaip kriterijumi, į kurį atsižvelgta nustatant pagrindinę baudą..
- ³⁸ Pagal gairių 1 punkto A dalį vertinant pažeidimo sunkumo kriterijų reikia atsižvelgti į konkrečią jo įtaką rinkai tik jeigu ji gali būti įvertinta.
- ³⁹ Iš tikrųjų tam, kad būtų nustatytas konkretus kartelio poveikis rinkai, reikia palyginti dėl kartelio susidariusią padėtį rinkoje su ta, kuri būtų esant laisvai konkurencijai. Tokiam palyginimui būtina remtis prielaidomis, kadangi yra daug kintamųjų, galinčių daryti poveikį rinkai.
- ⁴⁰ Ginčijamo sprendimo 629 konstatuojamojoje dalyje Komisija pabrėžė, kad neįmanoma nustatyti, kaip būtų kitusios kainos nesant kartelio per tą laikotarpį, kiek truko pažeidimas. Atmetusi apeliančių pateiktus argumentus, Komisija pateikė rodiklius, kurie jai leido to sprendimo 673 konstatuojamojoje dalyje padaryti išvadą, kad

antikonkurencinė sistema bendrai padarė poveikį rinkai, nors ir neįmanoma jo tiksliai kiekybiškai įvertinti.

- 41 Iš ginčijamo sprendimo matyti, kad šiuo atveju Komisija nenusprendė, jog apskaičiuojant baudą įmanoma atsižvelgti į šį fakultatyvų kriterijų, t. y. konkretų pažeidimo poveikį rinkai, nes jis neišmatuojamas. Ši išvada neginčyta skundžiamame sprendime.
- 42 Skundžiamo sprendimo 86 ir 89 punktuose Bendrasis Teismas priminė teismų praktiką, susijusią su reikalavimais, kurie keliama dėl konkretaus kartelio poveikio rinkai įrodymų. Be to, to sprendimo 87 ir 90 punktuose Bendrasis Teismas patikrino, ar Komisija pakankamai teisiškai įrodė konkretų kartelio poveikį atitinkamai rinkai. Tačiau jis patikrino tik papildomai, kaip tai nurodyta skundžiamo sprendimo 84 punkte, o prieš tai jo 82 punkte teisingai priminė, kad konkretus kartelių poveikis rinkai nėra lemiamas kriterijus nustatant baudų dydį. Vadinasi, apeliančių pateiktas pagrindas dėl šios Bendrojo Teismo motyvų dalies yra netinkamas.
- 43 Bet kuriuo atveju Bendrojo Teismo argumentais, susijusiais su pažeidimo poveikio rinkai įrodymu, atsakyta į apeliančių argumentą, apibendrintą skundžiamo sprendimo 58–62 punktuose, kad ginčijamame sprendime Komisija tokio įrodymo nepateikė. Bendrasis Teismas nusprendė, kad yra požymių, leidžiančių įrodyti, kad toks poveikis egzistuoja, bet nepaneigė, kad neįmanoma jo tiksliai įvertinti.
- 44 Todėl neprieštaraudamas sau Bendrasis Teismas priminė, pirma, principą, kad konkretus pažeidimo poveikis rinkai nėra lemiamas kriterijus nustatant baudų dydį, ir, antra, patikrino tokio poveikio egzistavimo įrodymus.

- 45 Todėl apeliančės, kaip matyti iš jų apeliacinio skundo pirmojo pagrindo formuluotės, iš Bendrojo Teismo atliktos kontrolės daro klaidingą išvadą, kad į konkretų pažeidimo poveikį rinkai turėjo būti atsižvelgta apskaičiuojant joms skirtos baudos pradinę sumą. Šis argumentas grindžiamas klaidinga prielaida.
- 46 Kalbant apie kaltinimus, susijusius su tuo, kad Bendrasis Teismas iškraipė apeliančių jam pateiktus ekonominius įrodymus, nurodoma ne tai, kad Bendrasis Teismas supra- to ekonomines ataskaitas akivaizdžiai priešingai jų turiniui (šiuo klausimu žr. 2011 m. vasario 10 d. Sprendimo *Activision Blizzard Germany prieš Komisiją*, C-260/09 P, Rink. p. I-419, 57 punktą), o veikiau tai, kad Bendrasis Teismas padarė šių ataskaitų turinio vertinimo klaidą. Bet kuriuo atveju apeliančės tiksliai nenurodo šių ataskaitų dalių, kurių aiškos ir tikslios prasmės Bendrasis Teismas nesuprato. Iš to matyti, kad šis argumentas nepriimtinas.
- 47 Dėl šių aplinkybių pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą reikia atmesti.

Dėl antrojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su tam tikromis teisės klaidomis, padarytomis atsižvelgiant į apyvartą

Šalių argumentai

- 48 Antrasis apeliacinio skundo pagrindas iš esmės susijęs su skundžiamo sprendimo 97–101 punktais, kurie suformuluoti taip:

„97 Visų pirma konstatuotina, kad nėra jokios pagrįstos priežasties apskaičiuoti apyvartą atitinkamoje rinkoje neatsižvelgiant į tam tikras gamybos išlaidas.

Kaip teisingai pažymėjo Komisija, visuose pramonės sektoriuose egzistuoja neišvengiamos galutinio produkto išlaidos, kurių gamintojas negali valdyti, tačiau kurios vis tiek yra esminis visos jo veiklos elementas, todėl nustatant pradinį baudos dydį jos turi būti įtrauktos į apyvartą (šiuo klausimu žr. 2000 m. kovo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Cimenteries CBR ir kt. prieš Komisiją*, T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ir T-104/95, Rink. p. II-491, 5030 ir 5031 punktus). Aplinkybė, kad vario kaina sudaro didelę vandentiekio vamzdžių galutinės kainos dalį ar kad vario kainų svyravimo rizika didesnė nei kitų pirminių žaliavų, tokios išvados nepaneigia.

- 98 Dėl įvairių ieškovių kaltinimų, kuriais tvirtinama, kad, atsižvelgiant į atgraso-
mojo baudų poveikio tikslą ir vienodo požiūrio principą, būtų prasminga nu-
statyti baudas paisant ne atitinkamos rinkos apyvartos kriterijaus, o paveikto
sektoriaus rentabilumo ar su juo susijusios pridėtos vertės, reikia pripažinti, kad
jie netinkami.
- 99 Visų pirma šiuo atžvilgiu konstatuotina, kad pažeidimo sunkumas nustatomas
atsižvelgiant į daugelį kriterijų, kuriuos vertindama Komisija turi didelę dis-
kreciją (2007 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *BASF
prieš Komisiją*, T-101/05 ir T-111/05, Rink. p. II-4949, 65 punktas), tačiau pri-
valomo ar baigtinio kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti, sąrašo nėra (2007 m.
sausio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Dalmine prieš Komisiją* 129 punk-
tas). Ne teismas, o Komisija, naudodamasi savo diskrecija ir atsižvelgdama į
vienodo požiūrio principo ir Reglamento Nr. 17 bei Reglamento Nr. 1/2003 nu-
statytas ribas, sprendžia, į kokius kriterijus ir statistinius duomenis ji atsižvelgs
įgyvendindama politiką, kuri užtikrina EB 81 straipsnyje numatytų draudimų
laikymąsi.

- 100 Be to, neginčytina, kad įmonės ar rinkos apyvarta, naudojama kaip pažeidimo sunkumo vertinimo kriterijus, neišvengiamai yra netikslus ir netobulas. Jis neleidžia skirti sektorių su didele pridėtine verte nuo sektorių su maža pridėtine verte arba pelningų įmonių nuo mažiau pelningų. Tačiau, nepaisant jos netikslumo, šiuo metu ir teisės aktų leidėjas, ir Komisija, ir Teisingumo Teismas konkurencijos teisėje apyvartą laiko tinkamu kriterijumi atitinkamų įmonių dydžiui ir ekonominiam pajėgumui vertinti [(žr., be kita ko, [minėto] Sprendimo *Musique diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 121 punktą; Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį; 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (OL L 24, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 t., p. 40) 10 konstatuojamąją dalį ir 14 bei 15 straipsnius)].
- 101 Atsižvelgiant į visa tai, kas pasakyta, darytina išvada, kad, nustatydamą atitinkamos rinkos dydį Komisija teisingai atsižvelgė į vario kainą.“

⁴⁹ Apeliančių nuomone, Bendrasis Teismas pažeidė Sąjungos teisę ir netinkamai motyvavo skundžiamą sprendimą, nes patvirtino nuorodą, kuria rėmėsi Komisija, kai vertino pažeidimo paveiktos rinkos dydį, kad nustatytų su sunkumu susijusį joms skirtos baudos elementą, į rinkos vertę, į kurią klaidingai įtraukė pajamas iš pardavimo aukštesnėje rinkoje, nesutampančioje su „kartelio“ rinka, nors kartelio narės nėra vertikaliai integruotos į aukštesnę rinką.

⁵⁰ Apeliantės nurodo, kad vario perdirbimo pramonė turi specifinių požymių. Visų pirma būtent klientas nustato metalo pirkimo *London Metal Exchange* momentą ir todėl jo kainą. Nors vamzdžių gamintojui šią kainą su perdirbimo marža sumoka klientas, į ją atsižvelgus apskaičiuojant įmonės apyvartą būtų nepaisoma rinkos ekonominės realybės, kuriai būdinga būtent didelę gaminio kainos dalį sudaranti pirminė žaliava

ir labai dideli šios pirminės žaliavos kainos svyravimai. Bendrasis Teismas nustatė šias faktines aplinkybes.

- 51 Anot apeliančių, Bendrasis Teismas pažeidė proporcingumo principą, nes nenu-sprendė, kad Komisija turėjo atsižvelgti į Bendrojo Teismo praktiką ir savo praktiką, pagal kurias nustatydamą pradinį baudos dydį ir (arba) taikydama 10 % apyvartos ribą ji turi atsižvelgti į atitinkamos rinkos savybes.
- 52 Be to, apeliančės teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė nediskriminavimo principą, pagal kurį reikalaujama skirtingas situacijas vertinti skirtingai, nes apeliančių never-tino skirtingai nei kitų įmonių, kurių apyvartai pirminės žaliavos kaina nedaro tokio poveikio.
- 53 Galiausiai apeliančės ginčija tai, kad Bendrasis Teismas rėmėsi teismų praktika, grin-džiama Komisijos diskrecija. Jos mano, kad Bendrasis Teismas neišnagrinėjo, ar kar-telio sunkumui nustatyti Komisijos naudoti kriterijai reikšmingi ir tinkami.
- 54 Komisija tvirtina, jog Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 97 punkte teisingai pažymėjo, kad visuose pramonės sektoriuose egzistuoja su galutiniu produktu susiju-sios neišvengiamos išlaidos, kurių gamintojas negali valdyti, tačiau kurios vis tiek yra esminis visos jo veiklos elementas, todėl nustatant pradinį baudos dydį jos turi būti įtrauktos į apyvartą.

- 55 Be to, Komisija teigia, kad tiek, kiek apeliančės Teisingumo Teismo prašo pateikti kitokį vertinimą dėl varinių vandentiekio vamzdžių sektoriaus vientisumo, nei pateikė Bendrasis Teismas, šis pagrindas nepriimtinas.
- 56 Anot Komisijos, Bendrasis Teismas atliko objektyvų vertinimą atsižvelgęs į apyvertą, o ne į prieštarigus duomenis, kurie būtų gauti dėl to, kad atimamos išlaidos, „kurių [gamintojas] negali valdyti“. Ši išvada atitinka proporcingumo principą.
- 57 Galiausiai Komisija ginčija ieškovių teiginius, susijusius su metodu, pagal kurį nagrinėjamoje rinkoje nustatomos kainos. Būtų neteisinga išskirti kartelio paveiktos rinkos atskirą aukštesnę rinką. Egzistuoja viena rinka, t. y. varinių vamzdžių rinka, o varis turi vieną kainą.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 58 Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad vertinant pažeidimo sunkumą reikia atsižvelgti į daug elementų, kurių pobūdis ir svarba skiriasi atsižvelgiant į pažeidimo rūšį ir atitinkamo pažeidimo konkrečias aplinkybes. Atsižvelgiant į susiklosčiusią situaciją, vienas iš pažeidimo sunkumo vertinimo kriterijų gali būti prekių, kurios yra pažeidimo dalykas, kiekis ir vertė, įmonės dydis bei ekonominis pajėgumas, todėl ir įtaka, kurią ji galėjo padaryti atitinkamai rinkai (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 120 punktą).

- 59 Nors Teisingumo Teismas nusprendė, kad nustatant baudą galima atsižvelgti tiek į bendrą įmonės apyvartą, kuri yra jos dydžio ir ekonominio pajėgumo rodiklis, tiek į apyvartą, kuri pasiekta iš prekių, kurios yra pažeidimo dalykas, ir todėl gali būti pažeidimo masto rodiklis, vis dėlto Teisingumo Teismas pripažino, kad bendra įmonės apyvarta yra netikslus ir netobulas jos dydžio rodiklis (minėto Sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 121 punktas; 1998 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Baustahlgewebe prieš Komisiją*, C-185/95 P, Rink. p. I-8417, 139 punktas; 2005 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 243 punktas; 2006 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland ir Archer Daniels Midland Ingredients prieš Komisiją*, C-397/03 P, Rink. p. I-4429, 100 punktas ir 2009 m. kovo 19 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland prieš Komisiją*, C-510/06 P, Rink. p. I-1843, 74 punktas).
- 60 Be to, Teisingumo Teismas ne kartą pabrėžė, kad nei vienam, nei kitam iš šių skaičių nereikia suteikti neproporcingos svarbos, palyginti su kitais pažeidimo sunkumo vertinimo kriterijais (minėtų sprendimų *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 121 punktas; *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 243 punktas; 2006 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland ir Archer Daniels Midland Ingredients prieš Komisiją* 100 punktas ir 2009 m. kovo 19 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland prieš Komisiją* 74 punktas).
- 61 Vadinas, Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos ir, be kita ko, nepažeidė nei proporcingumo principo, nei nediskriminavimo principo dėl to, kad skundžiamo sprendimo 100 punkte priminė, jog nors apyvarta yra netikslus ir netobulas kriterijus, vis dėlto jis yra tinkamas atitinkamų įmonių dydžiui ir ekonominiam pajėgumui vertinti.
- 62 Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos ir kai skundžiamo sprendimo 97 punkte nusprendė, kad nėra jokios pagrįstos priežasties apskaičiuoti apyvartą atitinkamoje rinkoje neatsižvelgiant į tam tikras gamybos išlaidas. Kaip Teisingumo Teismas nusprendė tos dienos sprendime, kuriame taip pat ginčas kilo tarp apeliančių ir Komisijos (C-272/09 P), jei tam tikrais atvejais būtų neatsižvelgiama į bendrą apyvartą, o

tam tikrais atvejais – atsižvelgiama, reikėtų nustatyti ribą, t. y. atitinkamos apyvartos ir bendros apyvartos santykį, kurią būtų sunku taikyti ir dėl to kiltų nesibaigiančių ir neišsprendžiamų ginčų, įskaitant pareiškimus dėl diskriminacijos.

- 63 Dėl kaltinimo, kad Bendrasis Teismas neišnagrinėjo, ar Komisijos naudoti kriterijai kartelio sunkumui nustatyti buvo reikšmingi ir tinkami, reikia priminti, jog pareikšdamas ieškinį dėl sprendimo konkurencijos srityje būtent ieškovas turi suformuluoti ieškinio pagrindus šiuo atžvilgiu, o ne Bendrasis Teismas savo iniciatyva kontroliuoti, kokią svarbą Komisija suteikė kriterijams, į kuriuos atsižvelgė nustatydamą baudą.
- 64 Skundžiamame sprendime Bendrasis Teismas įvykdė jam tenkančią kontrolės pareigą. Jis pateikė atsakymą dėl apeliančių pateikto ieškinio pagrindo ir nepadarė teisės klaidos dėl to, kad skundžiamo sprendimo 101 punkte nusprendė, jog atitinkamos rinkos dydžiui nustatyti Komisija teisingai atsižvelgė į vario kainą.
- 65 Todėl antrasis apeliacinio skundo pagrindas nepagrįstas.

Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su tam tikromis teisės klaidomis, padarytomis atsižvelgiant į pažeidimo trukmę

Šalių argumentai

- 66 Apeliantės pažymi, kad jų pateiktas trečiasis apeliacinio skundo pagrindas susijęs su skundžiamo sprendimo 111–117 punktais. Jos teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė

Sąjungos teisę ir neaiškiai, nelogiškai bei netinkamai motyvavo šį sprendimą, nes patvirtino ginčijamo sprendimo dalį, kurioje Komisija klaidingai taikė gaires, ir pažeidė proporcingumo ir vienodo požiūrio principus, nes nustatė pradinės baudos padidini-
mo maksimalią procentinę išraišką už pažeidimo trukmę.

67 Anot apeliančių, iš gairių 1 punkto B dalies matyti, kad didinant baudą už pažeidimo trukmę siekiama „veiksmingai kovoti su konkurencijos apribojimais, turinčiais ilgalaikės neigiamos įtakos vartotojams“. Iš teismų praktikos matyti ir tai, kad turi egzistuoti priežastinis ryšys tarp pažeidimo trukmės ir jo žalingo poveikio. Tačiau Bendrasis Teismas nepatikrino, ar vertindama pažeidimo sunkumą Komisija iš tikrųjų suteikė tokią svarbą, kokią jis turėjo, nes kartelio intensyvumas ir veiksmingumas keitėsi laikui bėgant. Todėl skundžiamo sprendimo 116 punkte Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, kad 125 % padidinta pradinė bauda nėra akivaizdžiai neproporcinga.

68 Be to, tai, kad Bendrasis Teismas nepripažino aplinkybės, jog KME grupės padėtis buvo labai panaši į įmonių ieškovių padėtį byloje, kurioje priimtas 2010 m. gegužės 19 d. Sprendimas *IMI ir kt. prieš Komisiją* (T-18/05, Rink. p. II-1769), ir atsisakė iš naujo nustatyti pradinę baudos dydį, priešingai nei tai padarė pastarajame sprendime, lėmė KME grupės ir tų įmonių neteisėtą nevienodą vertinimą.

69 Komisija tvirtina, kad apeliančės nepaneigė skundžiamo sprendimo 111–115 punktuose Bendrojo Teismo padarytų išvadų. Ji priduria, kad Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalyje jau išskirtas pažeidimo sunkumas ir jo trukmė ir kad vertinant vienodą požiūrį pažeidimo trukmės atžvilgiu reikia nagrinėti šią trukmę, o ne tokius su pažeidimo sunkumu susijusius elementus, kaip antai kartelio intensyvumas ir jo poveikis.

- 70 Kalbėdama apie įmones ieškoves byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *IMI ir kt. prieš Komisiją*, Komisija primena, kad Bendrasis Teismas panaikino sprendimą dėl šių įmonių pažeidimo, kiek tai susiję su šešiolikos mėnesių laikotarpiu. Taigi tų įmonių padėtis buvo kitokia nei apeliančios.
- 71 Galiausiai Komisija pabrėžia, kad, siekiant atsižvelgti į kartelio padarytą žalą, Pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą skirtų baudų apskaičiavimo gairėse numatytas didinimas 100 % už kiekvienus kartelio metus. Iš tikrųjų šioje byloje taikytas 10 % padidėjimas už kiekvienus papildomus metus yra labai mažas ir nėra akivaizdžiai neproporcingas.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 72 Pateikdamos trečiąją apeliacinio skundo pagrindą apeliančios ginčija baudos padidinimo principą, siekiant atsižvelgti į pažeidimo trukmę, ir kartu šio principo taikymo rezultatą, kiek tai susiję su jomis, t. y. kad už pažeidimą nustatyta 70 milijonų EUR pradinė baudos suma padidinta 125 %, siekiant atsižvelgti į 12 m. ir 9 mėn. pažeidimo trukmę už kiekvienus dalyvavimo metus taikant 10 % padidėjimą. Todėl, remiantis ginčijamo sprendimo 719 konstatuojamojoje dalyje pateiktais skaičiais, pakartotais šio sprendimo 22 punkte, KME grupei nustatyta pagrindinė suma pasiekė 111,13 milijonų EUR.
- 73 Vis dėlto pastabos dėl rezultato grindžiamos klaidinga prielaida, kad padidinta 125 %, o iš tikrųjų – tik 58,75 % ($111,13/70 = 1,5875$).

- 74 Dėl baudos padidrinimo principo, kad būtų atsižvelgta į pažeidimo trukmę, nebūtina nustatyti materialaus tiesioginio ryšio tarp trukmės ir didesnės žalos, padarytos konkurencijos taisyklėmis siekiamais Sąjungos tikslams.
- 75 Iš tikrųjų taikant EB 81 straipsnio 1 dalį nereikia atsižvelgti į konkretų susitarimo poveikį, jei paaiškėja, kad susitarimo tikslas yra konkurencijos ribojimas, trukdymas arba iškraipymas (šiuo klausimu žr. 1966 m. liepos 13 d. Sprendimą *Consten ir Grun-dig prieš Komisiją*, 56/64 ir 58/64, Rink. p. 429). Būtent taip yra susitarimų, kuriais akivaizdžiai ribojama konkurencija, kaip antai dėl kainų nustatymo ir rinkos pasidali-jimo, atveju, kaip ir šioje byloje. Nors kartelis užfiksuoja jį sudarant buvusią padėtį rinkoje, ilga jo trukmė gali sustingdyti struktūras, sumažinti kartelio dalyvių polinkį į naujoves ir vystymąsi. Grįžimas į laisvą konkurenciją dar sunkesnis ir ilgiau trunkan-tis, nes pats kartelis truko ilgai.
- 76 Net jei kartelio intensyvumas ir veiksmingumas kinta laikui bėgant, vis dėlto tas kar-telis toliau egzistuoja ir todėl dar labiau stingdo rinkos struktūras.
- 77 Dėl prielaidos, kad susitarimas visiškai nebuvo įgyvendinamas, reikia priminti, jog gairių 3 punkte numatyta, kad neteisėtų susitarimų arba veiksmų neįgyvendinimas praktikoje gali būti lengvinanti aplinkybė, dėl kurios mažinama pagrindinė bauda. Vis dėlto nematyti, kad taip buvo šiuo atveju, nes apeliančės ginčijo ne kartelio įgyven-dinimą, kiek tai susiję su jomis, o tik tai, kad neatsižvelgta į šio įgyvendinimo kitusį intensyvumą ir konkretų bei objektyvų kartelio poveikį vartotojams.

- 78 Be to, gali būti sunku kiekybiškai įvertinti realią žalą vartotojams turint omenyje daugybę kintamųjų, visų pirma darančių įtaką pagaminto produkto kainų nustatymui.
- 79 Bet kuriuo atveju Sąjungos teisės aktų leidėjas pažeidimo trukmę nurodė kaip kriterijų, į kurį turi būti atsižvelgiama nustatant baudų dydį.
- 80 Atsižvelgiant į šias aplinkybes skundžiamo sprendimo 117 punkte Bendrasis Teismas ieškinio pagrindą, susijusį su baudos padidinimu už kartelio trukmę, teisingai atmetė kaip nepagrįstą.
- 81 Kalbant apie įmones ieškoves byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *IMI ir kt. prieš Komisiją*, kaip tai matyti iš to sprendimo 96 punkto, Bendrasis Teismas nusprendė, kad darant pažeidimą buvo padaryta kiek ilgiau nei 16 mėnesių laikotarpį trukusi pertrauka. Todėl šių įmonių padėtis gerokai skiriasi nuo apeliančių padėties, kurios niekada neminėjo, kad pažeidimas buvo nutrauktas, o tik nurodė, kad kito jo intensyvumas. Iš to matyti, kad Bendrasis Teismas nepažeidė nediskriminavimo principo dėl to, kad skirtingai vertino apeliančias ir minėtas įmones.
- 82 Iš visų šių aplinkybių matyti, kad trečiasis apeliacinio skundo pagrindas nepagrįstas.

Dėl ketvirtąjį apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su gairių bei teisingumo ir vienodo požiūrio principų pažeidimu, nes neatsižvelgta į tam tikras lengvinančias aplinkybes

Šalių argumentai

⁸³ Apeliantės pažymi, kad jų ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas susijęs su skundžiamo sprendimo 125–145 punktais. Jos teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė Sąjungos teisę, nes atmetė penktąjį ieškinio pagrindą ir patvirtino atitinkamą ginčijamo sprendimo dalį, kurioje Komisija, pažeidusi gaires bei teisingumo ir vienodo požiūrio principus, atsisakė joms sumažinti baudą dėl, pirma, riboto susitarimų įgyvendinimo, antra, krizės varinių vandentiekio vamzdžių rinkoje ir, trečia, už bendradarbiavimą, kuris nepatenka į pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritį.

⁸⁴ Visų pirma apeliantės tvirtina, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes skundžiamame sprendime visiškai neatsižvelgė į aplinkybę, kad jos nevykdė susitarimų ir elgėsi konkurencingai. Šiuo atžvilgiu jos ginčija to sprendimo 127 punkte nurodytą kriterijų, kurį Bendrasis Teismas taikė, kad įvertintų, ar jos atitinka reikalavimus, keliamus lengvinančiai aplinkybei, t. y. kad aiškiai ir stipriai pažeidė kartelį įgyvendinančius išpareigojimus tiek, kad sutrikdė jo veikimą, taikyti. Anot apeliančių, toks kriterijus yra griežtesnis nei taikytas dalyvavimo nutraukimo momentui nustatyti, t. y. atviras atsiribojimas nuo neteisėto susitarimo, o tai nelogiška.

- 85 Antra, apeliančės teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė nediskriminavimo principą, nes turėjo atsižvelgti į sunkią padėtį, kuri buvo vandentiekio vamzdžių rinkoje, kaip į lengvinančią aplinkybę.
- 86 Trečia, apeliančės tvirtina, kad Bendrasis Teismas pažeidė Sąjungos teisę, nes patvirtino ginčijamo sprendimo dalį, kurioje Komisija atsisakė joms sumažinti baudą už bendradarbiavimą, nepatenkanti į pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritį. Apeliančių teigimu, tik joms turėjo būti sumažinta bauda ar jos atleistos nuo dalies baudos dėl to, kad pateikė įrodymų apie pažeidimo trukmę, priešingai nei *Outokumpu* grupė, pateikusi tik informacijos apie visą kartelio trukmę.
- 87 Komisija mano, kad Bendrasis Teismas teisingai pritaikė teismų praktiką, pagal kurią bauda gali būti sumažinta už kartelio neįgyvendinimą.
- 88 Be to, Komisija primena, kad su kitais karteliais susijusiais sprendimais negalima remtis nurodant pagrindą dėl nediskriminavimo principo pažeidimo. Bet kuriuo atveju sunkus laikotarpis sektoriuje susiklostė vėliau nei sudarytas kartelis.
- 89 Galiausiai, kalbėdama apie bendradarbiavimą, Komisija teigia, kad tiek, kiek KME grupė Teisingumo Teismo prašo Bendrojo Teismo vertinimą pakeisti savuoju, ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas nepriimtinas.
- 90 Šis apeliacinio skundo pagrindas ir nepagrįstas. Komisija tvirtina, kad Bendrasis Teismas, atsakęs į visus KME grupės nurodytus teisinius argumentus, pateikė atvejų, kuriais gali būti atleidžiama nuo dalies baudos, vertinimo aiškų ir logišką paaiškinimą.

- 91 Nors *Outokumpu* grupei bauda sumažinta, tai padaryta dėl to, kad jos atsiųsta informacija Komisijai leido atlikti tyrimą ir surasti įrodymų. Apeliančės palengvino užduotį, nes pateikė įrodymų, bet tik tiek. Priešingai nei tai leidžia suprasti apeliančės iš savo apeliacinio skundo, joms negalėjo būti taikytas atleidimas nuo dalies baudų remiantis Komisijos pranešimu dėl baudų neskrymo ar sumažinimo kartelių atvejais, nes toks atleidimas susijęs su įrodymais apie „Komisijai iki tol nežinomus faktus“, o taip nebuvu, kalbant apie visą kartelio trukmę.
- 92 Galiausiai Komisija pabrėžia, kad baudos sumažinimas apeliančių nurodytu atveju prieštarautų pranešimo dėl bendradarbiavimo D skyriui, pagal kurį numatyta, kad bauda sumažinama tada, kai įmonė Komisijai pateikia informacijos, dokumentus ar kitus įrodymus, padedančius atskleisti padarytą pažeidimą.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 93 Kalbant apie pirmąjį argumentą, susijusį su skundžiamo sprendimo 127 punktu, kuriame Bendrasis Teismas rėmėsi teismų praktika, pagal kurią tam, kad būtų taikoma gairių 3 punkto antra įtrauka, pažeidėjai turi įrodyti, jog rinkoje veikė konkurencinškai ar bent jau kad aiškiai ir smarkiai pažeidė kartelį įgyvendinančius išipareigojimus tiek, kad sutrikdė jo veikimą, ir kad akivaizdžiai neprisijungė prie susitarimo ir taip neskatinu kitų įmonių įgyvendinti tokį kartelį (2004 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Dalmine prieš Komisiją*, T-50/00, Rink. p. II-2395, 292 punktas ir 2006 m. kovo 15 d. Sprendimo *Daiichi Pharmaceutical prieš Komisiją*, T-26/02, Rink. p. II-713, 113 punktas).

- ⁹⁴ Minėto Sprendimo *Raiffeisen Zentralbank Österreich ir kt. prieš Komisiją* 491 punkte Bendrasis Teismas, be kita ko, nurodė šią teismų praktiką ir priminė, kad įmonė, kuri, nepaisant susitarimo su savo konkurentais, vykdo daugiau ar mažiau nepriklausomą politiką rinkoje, paprasčiausia mėgina panaudoti kartelį savo naudai. Jeigu toks atvejis būtų pripažintas lengvinančiomis aplinkybėmis, įmonėms būtų pernelyg paprasta sumažinti didelės baudos riziką, nes gavusios naudos iš neteisėto kartelio jos pasakui galėtų pasinaudoti ir baudos sumažinimu dėl to, kad jų vaidmuo darant pažeidimą buvo ribotas, nors jų vaidmuo skatino kitas įmones imtis konkurencijai didesnę žalą darančių veiksmų (taip pat žr. 2004 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mannesmannröhren-Werke prieš Komisiją*, T-44/00, Rink. p. II-2223, 277 ir 278 punktus).
- ⁹⁵ Priešingai nei teigia apelianinės, įmonė, nutraukusi dalyvavimą kartelyje, nėra tokioje pačioje padėtyje kaip įmonė, kuri įstoja į kartelį, bet jo neįgyvendina ar nustoja tai daryti. Iš tikrųjų pastaruoju atveju įmonė ir toliau kenkia konkurencijai, nes dalyvauja galimose diskusijose, ir, kaip pažymėjo Bendrasis Teismas, dėl to, kad jos dalyvavimas kartelyje gali skatinti kitas įmones atlikti konkurencijai žalingus veiksmus.
- ⁹⁶ Todėl Bendrasis Teismas nepadarė klaidos dėl to, kad griežtai aiškino reikalavimus, kurie keliama gairių 3 punkto antroje įtraukoje nurodytai lengvinančiai aplinkybei taikyti. Tačiau, kaip Bendrasis Teismas pažymėjo skundžiamo sprendimo 128 konstatuojamojoje dalyje, apelianinės neteigė, kad atitinka šiuos reikalavimus. Taigi pirmasis argumentas nepagrįstas.
- ⁹⁷ Kalbant apie antrąjį argumentą, pakanka priminti, kad apskritai karteliai atsiranda kaip tik tada, kai sektorius patiria sunkumų, ir kad tokie sunkumai iš esmės nėra lengvinanti aplinkybė.

- 98 Be to, gali būti sunku palyginti atskiruose susitarimuose, skirtingose rinkose, kartais skirtingu metu dalyvavusioms įmonėms skirtų baudų dydžius dėl veiksmingai konkurencijos politikai įgyvendinti būtinų sąlygų (2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Aristrain prieš Komisiją*, C-196/99 P, Rink. p. I-11005, 81 punktas). Todėl Bendrasis Teismas nepažeidė nediskriminavimo principo, kai skundžiamo sprendimo 129 punkte nusprendė, jog vien dėl to, kad ankstesnėse bylose Komisija į ekonominę sektoriaus padėtį atsižvelgė kaip į lengvinančią aplinkybę, ji neprivalo toliau taikyti tokios praktikos.
- 99 Kalbant apie trečiąjį argumentą, apeliančės ginčija skundžiamą sprendimą, tačiau nepatikslina ir nepateikia motyvų, kodėl Bendrasis Teismas padarė klaidą to sprendimo 136–140 punktuose pateiktuose motyvuose ir nepaaiškino, kodėl įrodymų apie Komisijai jau žinomas faktines aplinkybes pateikimas labiau pateisina lengvinančių aplinkybių taikymą, nei anksčiau Komisijai pateikta nauja informacija. Matyti, kad šis argumentas nepriimtinas, nes pernelyg netikslus.
- 100 Iš viso to, kas pasakyta, matyti, kad apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo dalis yra nepriimtina, o dalis – nepagrįsta.

Dėl penktojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su gairių pažeidimu ir motyvavimo klaida

Šalių argumentai

- 101 Apeliančės pažymi, kad penktasis apeliacinio skundo pagrindas susijęs su skundžiamo sprendimo 163–174 punktais. Jos teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą

ir nelogiškai bei netinkamai motyvavo, kodėl atmetė septintąjį ieškinio pagrindą, ir patvirtino Komisijos atsisakymą sumažinti joms baudą dėl nepajėgumo ją sumokėti, visų pirma atsižvelgiant į finansinę naštą, kuri joms jau paskirta byloje, susijusioje su pramoniniais variniais vamzdžiais. Jos teigia, kad Bendrasis Teismas netaikė adekvataus kriterijaus, nes įmonė turi tik parodyti, kad skirta sunki bausmė jai padarytų labai didelę ekonominę ir finansinę žalą. Maža to, jos teigia, kad Bendrasis Teismas klaidingai aiškino gairių 5 punkto b papunktyje numatyto kriterijaus antrą dalį, todėl nusprendė, kad joks „specifinis socialinis kontekstas“, kaip jis suprantamas pagal minėtą punktą, nepateisina baudos sumažinimo. Galiausiai jos tvirtina, kad skundžiamu sprendimu nepanaikinta jų atžvilgiu Komisijos neteisėtai taikyta diskriminacija, palyginti su bylomis *SGL Carbon AG*, kuriose priimti 2006 m. birželio 29 d. Sprendimas *SGL Carbon prieš Komisiją* (C-308/04 P, Rink. p. I-5977) ir 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimas *SGL Carbon prieš Komisiją* (C-328/05 P, Rink. p. I-3921).

- ¹⁰² Pirmiausia Komisija pažymi, kad pirmasis apeliančių argumentas nesusijęs su skundžiamame sprendime aptikta klaida ir kad Bendrasis Teismas nepriėmė sprendimo dėl formuluotės „nepajėgumas sumokėti“. Be to, Komisija pažymi, kad „specifinio socialinio konteksto“ klausimas Bendrajam Teismui nebuvo pateiktas. Bet kuriuo atveju apeliančių tvirtinimai neaiškūs ir susiję su faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimais, o tai nepriimtina nagrinėjant apeliacinį skundą. Galiausiai Bendrasis Teismas teisingai atmetė su diskriminacija susijusį apeliančių argumentą todėl, kad Komisijos praktika ankstesnėse bylose skiriant baudas nėra teisinis pagrindas. Bet kuriuo atveju *SGL Carbon AG* padėtis buvo kitokia.

Teisingumo Teismo vertinimas

- ¹⁰³ Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 165 punkte teisingai priminė, kad apskaičiuodama baudą Komisija nėra įpareigota atsižvelgti į atitinkamos įmonės patiriamus

nuostolius, nes tokios pareigos pripažinimas reikštų, jog prasčiausiai prie rinkos sąlygų prisitaikiusiai įmonei būtų suteikiamas nepagrįstas pranašumas konkurencinėje kovoje (žr. 1983 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *IAZ International Belgium ir kt. prieš Komisiją*, 96/82–102/82, 104/82, 105/82, 108/82 ir 110/82, Rink. p. 3369, 54 ir 55 punktus; minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 327 punktą; minėto 2006 m. birželio 29 d. Sprendimo *SGL Carbon prieš Komisiją* 105 punktą ir minėto 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimo *SGL Carbon prieš Komisiją* 100 punktą).

104 Juo labiau Komisija neprivalo atsižvelgti į tariamą nepajėgumą sumokėti dėl kitos finansinės sankcijos, skirtos už kitą konkurencijos teisės pažeidimą, nes pati įmonė atsakinga už tokią padėtį, kurią lėmė jos neteisėti veiksmai.

105 Be to, kaip jau priminta šio sprendimo 98 punkte, gali būti sunku palyginti atskiruose susitarimuose, skirtingose rinkose, kartais skirtingu metu dalyvavusioms įmonėms skirtų baudų dydžius dėl veiksmingai konkurencijos politikai įgyvendinti būtinų sąlygų. Todėl Bendrasis Teismas nepažeidė nediskriminavimo principo, kai skundžiamo sprendimo 164 punkte nusprendė, jog vien dėl to, kad ankstesnėse bylose Komisija atsižvelgė į įmonės finansinius sunkumus, ji neprivalo tokį patį vertinimą pateikti vėlesnėje byloje.

106 Galiausiai likusi penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalis ypač bendra, apeliančės tik nurodo Bendrojo Teismo padarytą teisės klaidą, tačiau nepatikslina, kuo konkrečiai ji pasireiškė. Bet kuriuo atveju Teisingumo Teismas neturi kompetencijos tikrinti Bendrojo Teismo atlikto faktinių aplinkybių vertinimo, pateikto skundžiamo sprendimo 169 ir 170 punktuose.

- ¹⁰⁷ Vadinas, penktojo apeliacinio skundo pagrindo dalį reikia atmesti kaip nepriimtina, o dalį – kaip nepagrįstą.

Dėl šeštojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su teisės į veiksmingą teisminę gynybą pažeidimu

Šalių argumentai

- ¹⁰⁸ Apeliantės teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė Sąjungos teisę ir pagrindinę jų teisę į veiksmingą nekludomą teisminę gynybą dėl to, kad atidžiai ir rūpestingai neišnagrinėjo jų argumentų ir pernelyg bei nepagrįstai pasitikėjo Komisijos diskrecija. Konkrečiau kalbant, jos ginčija tai, kaip Bendrasis Teismas išnagrinėjo antrąjį ieškinio pagrindą, susijusį su rinkos dydžiu, ketvirtąjį ieškinio pagrindą, susijusį su pažeidimo trukme, ir penktąjį ieškinio pagrindą, susijusį su lengvinančiomis aplinkybėmis. Apeliančių teigimu, tai, kad Bendrasis Teismas rūpestingai ir atidžiai neišnagrinėjo ieškinio pagrindų ir argumentų, kuriuos jos pateikė ieškinyje, yra pagrindinės jų teisės į išsamią, veiksmingą ir teisingą skundžiamo sprendimo priežiūrą, kurią turi vykdyti nešališkas ir nepriklausomas teismas, pažeidimas.
- ¹⁰⁹ Apeliantės pažymi, kad doktrina, susijusi su „diskrecija“ ir „teismo susilaikymu [nuo vertinimo]“, šiuo metu jau nebeturėtų būti taikoma, nes dabar pagal Sąjungos teisę Komisija skiria milžiniškas baudas, o tokia raida dažnai vadinama su konkurencija susijusios Sąjungos teisės faktine „penalizacija“.

- 110 Be to, EB 81 straipsnio 3 dalyje nustatytos išimties tiesioginis taikymas, įvestas Reglamentu Nr. 1/2003 pakeičiant ankstesnę patvirtinimo sistemą, savaime pašalina galimybę bet kokiai Komisijos diskrecijai taikant konkurencijos taisykles ir todėl teismams, kurie kontroliuoja, kaip Komisija taiko tas taisykles konkrečiais atvejais, suteikia tik labai menką galimybę remtis teismo susilaikymu.
- 111 Maža to, apeliančės teigia, kad Komisijos diskrecijos neturėtų pateisinti tai, jog Komisija tariamai kompetentingesnė vertinti sudėtingus faktus ar ekonominius klausimus. Šiuo klausimu jos pažymi, kad ir Teisingumo Teismas, ir Bendrasis Teismas sėkmingai vykdė ypač intensyvią sudėtingų atvejų teisminę kontrolę.
- 112 Taip pat atsižvelgiant į SESV 261 straipsniu ir Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsniu Bendrajam Teismui suteiktą neribotą jurisdikciją, šis teismas neturėtų pripažinti jokios Komisijos diskrecijos ne tik, kiek tai susiję su baudos dydžio tinkamumu ir proporcingumu, bet ir kiek tai susiję su Komisijos taikytu darbo metodu atliekant skaičiavimus. Anot apeliančių, Bendrasis Teismas turi išnagrinėti, kaip kiekvienu konkrečiu atveju Komisija įvertino neteisėtų veiksmų sunkumą ir trukmę ir todėl Komisijos vertinimą gali pakeisti savuoju panaikindamas, sumažindamas ar padidindamas baudą.
- 113 Apeliančių teigimu, nustatydamas sankcijos dydį už konkurencijos taisyklių pažeidimą Komisija visada turi laikytis nuoseklios ir nediskriminuojamos politikos. Tai reiškia, kad ji turi vienodai vertinti analogiškoje padėtyje esančias įmones, kurios padarė atskirus pažeidimus, nustatytus atskirais sprendimais. Priešingu atveju, pripažinus, kad Komisija panorėjusi kiekvienu konkrečiu atveju gali keisti savo baudų politiką, jos diskrecija virstų visiškai savavališku elgesiu.

¹¹⁴ Apeliančės primena ir tai, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas yra nusprendęs, jog administracinės teisės taikymas priimant administracinius sprendimus ir skiriant baudas savaime nepažeidžia 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 1 dalies. Vis dėlto šiam taikymui turi būti nustatytos pakankamai stiprios procesinės garantijos ir veiksmingos teisminės kontrolės sistema, apimanti neribotą jurisdikciją kontroliuoti administracinius sprendimus. Teisė į „veiksmingą [teisių] gynybą teisme“ įtvirtinta ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnyje.

¹¹⁵ Visų pirma Komisija pabrėžia, kad apeliančės savo ieškinį dėl baudos sumažinimo grindė EB 230 straipsniu, o ne Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnyje nustatyta neribota jurisdikcija.

¹¹⁶ Dėl atsakymo į antrąjį, ketvirtąjį ir penktąjį ieškinio pagrindus Komisija mano, kad, nepaisant nuorodų į Komisijos įgyvendintą diskreciją, Bendrasis Teismas veiksmingai ir išsamiai patikrino KME grupei skirtos baudos apskaičiavimą ir padarė savo išvadas, patvirtinančias, kad šie pagrindai nepagrįsti.

¹¹⁷ Galiausiai, anot Komisijos, KME grupė apsiriboja tik tuo, kad pamini „baudžiamuosius kaltinimus“ ir EŽTK 6 straipsnio 1 dalį, bet nenagrinėja, kokios iš to darytinos išvados.

Teisingumo Teismo vertinimas

- ¹¹⁸ Apeliantės ginčija tai, kaip Bendrasis Teismas nusprendė, kad turi atsižvelgti į didelę Komisijos diskreciją, ir kartu tai, kaip jis iš tikrųjų tikrino skundžiamą sprendimą. Šiuo atžvilgiu jos nurodo EŽTK 6 straipsnį ir Chartiją.
- ¹¹⁹ Veiksmingos teisminės gynybos principas yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kuris šiuo metu įtvirtintas Chartijos 47 straipsnyje (žr. 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *DEB*, C-279/09, Rink. p. I-13849, 30 ir 31 punktus; 2011 m. kovo 1 d. Nutarties *Chartry*, C-457/09, Rink. p. I-819, 25 punktą ir 2011 m. liepos 28 d. Sprendimo *Sam-ba Diouf*, C-69/10, Rink. p. I-7151, 49 punktą).
- ¹²⁰ Institucijų sprendimų teisminė kontrolė įtvirtinta steigimo sutartyse. Be teisėtumo kontrolės, kuri šiuo metu nustatyta SESV 263 straipsnyje, numatyta suteikti neribotą jurisdikciją, kiek tai susiję su reglamentuose nustatytų sankcijų kontrole.
- ¹²¹ Dėl teisėtumo kontrolės Teisingumo Teismas nusprendė, kad nors tose srityse, kuriose atliekami sudėtingi ekonominiai vertinimai, Komisija turi diskreciją ekonominėje srityje, tai nereiškia, kad Sąjungos teismas turi susilaikyti nuo Komisijos ekonominių duomenų aiškinimo kontrolės. Iš tikrųjų Sąjungos teismas turi patikrinti ne tik pateiktų įrodymų faktinį teisingumą, patikimumą ir nuoseklumą, bet ir tai, ar šie įrodymai apima visus esminius duomenis, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant sudėtingą padėtį, ir ar jie gali pagrįsti jais remiantis padarytas išvadas (žr. 2005 m. vasario 15 d. Sprendimo *Komisija prieš Tetra Laval*, C-12/03 P, Rink. p. I-987, 39 punktą ir 2007 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *Ispanija prieš Lensing*, C-525/04 P, Rink. p. I-9947, 56 ir 57 punktus).

- 122 Kiek tai susiję su sankcija už konkurencijos teisės pažeidimus, Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje numatyta, kad nustatant baudos dydį atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę. Ta pati nuostata yra ir Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalyje.
- 123 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nustatant baudų dydį reikia įvertinti pažeidimų trukmę ir visus kriterijus, į kuriuos atsižvelgiama vertinant pažeidimų sunkumą, pavyzdžiui, į kiekvienos įmonės elgesį, vaidmenį, kurį kiekviena jų atliko derinant veiksmus, pelną, kurį šios įmonės gavo iš šių veiksmų, įmonių dydį ir atitinkamų prekių vertę, taip pat pavojų, kurį šios rūšies pažeidimai kelia Europos bendrijai (minėtų sprendimų *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 129 punktas; *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 242 punktas ir 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Prym ir Prym Consumer prieš Komisiją*, C-534/07 P, Rink. p. I-7415, 96 punktas).
- 124 Teisingumo Teismas yra nurodęs ir tai, kad turi būti atsižvelgiama į tokius objektyvius požymius, kaip antai antikonkurencinių veiksmų turinys ir trukmė, jų skaičius ir intensyvumas, paveiktos rinkos dydis ir žala viešajai ekonominei tvarkai. Taip pat nagrinėjant reikia atsižvelgti į atsakingų įmonių santykinę svarbą ir rinkos dalį bei galimą recidyvą (2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 91 punktas).
- 125 Dėl šių kriterijų gausos Komisija turi atlikti išsamų pažeidimo aplinkybių tyrimą.
- 126 Siekdama skaidrumo Komisija priėmė gaires, kuriose nurodė, kaip vertins vienokią ar kitokią pažeidimo aplinkybę ir koks gali būti jų poveikis baudos dydžiui.

- 127 Gairėse, dėl kurių Teisingumo Teismas nusprendė, kad jose nustatyta orientacinė elgesio taisyklė, nurodanti sektiną praktiką, nuo kurios konkrečiu atveju administracija negali nukrypti nenurodžiusi priežasčių, atitinkančių vienodo požiūrio principą (minėto 2006 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland ir Archer Daniels Midland Ingredients prieš Komisiją* 91 punktas), tik aprašytas Komisijos taikomas pažeidimo tyrimo metodas ir kriterijai, į kuriuos ji įsipareigoja atsižvelgti nustatydamą baudos dydį.
- 128 Reikia priminti pareigą motyvuoti Sąjungos aktus. Šiuo atveju ši pareiga ypač svarbi. Komisija turi motyvuoti savo sprendimą ir visų pirma paaiškinti, kokį svorį suteikė ir kaip vertino elementus, į kuriuos atsižvelgė (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Prym ir Prym Consumer prieš Komisiją* 87 punktą). Šio motyvavimo buvimą turi patikrinti teismas savo iniciatyva.
- 129 Be to, Sąjungos teismas turi atlikti jam priskiriamą teisėtumo kontrolę remdamasis ieškovo nurodytomis aplinkybėmis pateiktiems ieškinio pagrindams pagrįsti. Atlikdamas šią kontrolę teismas negali remtis Komisijos turima diskrecija, nei kiek tai susiję su pasirinktais elementais, į kuriuos atsižvelgta taikant gairėse nurodytus kriterijus, nei kiek tai susiję su šių elementų vertinimu, kad atsisakytų vykdyti išsamią tiek teisinę, tiek faktinę kontrolę.
- 130 Teisėtumo kontrolę papildė neribota jurisdikcija, kuri Sąjungos teismui buvo suteikta pagal Reglamento Nr. 17 17 straipsnį, o šiuo metu – pagal Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnį, remiantis SESV 261 straipsniu. Ši jurisdikcija, be sankcijos teisėtumo paprastos kontrolės, teismui suteikia teisę pakeisti Komisijos vertinimą savuoju, todėl ir panaikinti, sumažinti ar padidinti skirtą vienkartinę arba periodinę baudą (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 692 punktą).

- 131 Vis dėlto reikia pabrėžti, kad neribotos jurisdikcijos įgyvendinimas neprilygsta patikrinimui savo iniciatyva, ir priminti, kad Sąjungos teismuose vyksta rungimosi procesas. Išskyrus su viešąja tvarka susijusius pagrindus, kuriuos teismas tikrina savo iniciatyva, kaip antai skundžiamo sprendimo nemotyvavimas, būtent ieškovas turi nurodyti su ginčijamu sprendimu susijusius ieškinio pagrindus ir pateikti įrodymų šiems pagrindams pagrįsti.
- 132 Šis procesinis reikalavimas neprieštarauja taisyklei, pagal kurią, kiek tai susiję su konkurencijos taisyklių pažeidimais, būtent Komisija turi pateikti jos konstatuotų pažeidimų įrodymus ir nustatyti įrodymus, kurie pakankamai patvirtina pažeidimą sudarančių aplinkybių egzistavimą. Iš tikrųjų pareiškiant ieškinį teisme iš ieškovo reikalaujama būtent nurodyti skundžiamo sprendimo ginčijamus elementus, šiuo atžvilgiu suformuluoti kaltinimus ir pateikti įrodymų su svariais požymiais, įrodančiais, kad jo kaltinimai pagrįsti.
- 133 Taigi sutartyse nustatyta kontrolė reiškia, kad Sąjungos teismas atlieka ir teisinę, ir faktinę kontrolę ir kad jis turi teisę vertinti įrodymus, panaikinti skundžiamą sprendimą ir pakeisti baudų dydžius. Todėl nematyti, kad SESV 263 straipsnyje nustatyta teisėtumo kontrolė, kurią papildė Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnyje suteikta neribota jurisdikcija, kiek tai susiję su baudos dydžiu, prieštarauja Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinto veiksmingos teisminės gynybos principo reikalavimams.
- 134 Vadinas, šeštasis apeliacinio skundo pagrindas tiek, kiek susijęs su teisminės kontrolės taisyklėmis atsižvelgiant į veiksmingos teisminės gynybos principą, yra nepagrįstas.

135 Tiek, kiek šeštasis apeliacinio skundo pagrindas susijęs su tuo, kaip Bendrasis Teismas vykdė skundžiamo sprendimo kontrolę atsižvelgdamas į antrąją, ketvirtąją ir penktąją ieškinio pagrindus, šis apeliacinio skundo pagrindas neatsiejamas nuo antrojo, trečiojo ir ketvirtojo apeliacinio skundo pagrindų, todėl Teisingumo Teismas jį jau išnagrinėjo.

136 Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors Bendrasis Teismas daug kartų, be kita ko, skundžiamo sprendimo 52–54, 99, 114, 136 ir 150 punktuose nurodė Komisijos „diskreciją vertinti“, „esminius diskrecinius įgaliojimus“ ar „didelę diskreciją“, tokios nuorodos Bendrajam Teismui nesukliudė įvykdyti jam tenkančios visiškos teisinės ir faktinės kontrolės pareigos.

137 Iš visų šių aplinkybių matyti, kad šeštasis apeliacinio skundo pagrindas nepagrįstas.

138 Taigi negalima priimti nė vieno iš KME grupės pateiktų apeliacinio skundo pagrindų ir todėl reikia atmesti visą apeliacinį skundą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

139 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal Procedūros reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš KME grupės ir ši pralaimėjo bylą, ji turi padengti bylinėjimosi išlaidas šioje instancijoje.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- 1. Atmesti apeliacinį skundą.**
- 2. Priteisti iš *KME Germany AG*, *KME France SAS* ir *KME Italy SpA* bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.